† AMBROZIE
EPISCOPUL GIURGIULUI

NAȘTEREA DOMNULUI,
PRAZNICUL ÎNCEPUTULUI MÂNTUIRII NOASTRE

Coperta 1: ***Icoana „Naşterea Domnului"***

Coperta 4: ***Biserica Schitului Varlaam,***
Loc. Varlaam, Com. Adunații Copăceni, Jud. Giurgiu

ÎNSEMNARE:
Această Pastorală se va citi în bisericile parohiale
şi mănăstireşti la Sfânta Liturghie,
în ziua Praznicului Naşterii Domnului, iar în filii, a doua zi

† AMBROZIE
EPISCOPUL GIURGIULUI

PASTORALĂ LA NAŞTEREA DOMNULUI

2022

NAȘTEREA DOMNULUI, PRAZNICUL ÎNCEPUTULUI MÂNTUIRII NOASTRE

Editura Episcopiei Giurgiului
2022

†AMBROZIE
DIN MILA LUI DUMNEZEU, EPISCOP AL GIURGIULUI

Iubitului nostru cler, cinului monahal şi dreptcredincioşilor creştini, har şi pace de la Dumnezeu, iar de la Noi, arhierească binecuvântare!

„Cel ce şade pe heruvimi, Dumnezeu, vine azi pe pământ ca un prunc..." (Sfântul Grigorie Palama)

Preaiubiți părinți, slujitori ai sfintelor altare, cuvioşi monahi, nevoitori în sfintele mănăstiri,

Iubiți credincioşi,

Cu purtare de grijă şi cu bucurie duhovnicească vă trimitem cuvântul Nostru, la ceasul marelui Praznic al Naşterii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Mai întâi, cu grijă, pentru toți cei care nu mai deosebesc în sărbătoarea Crăciunului purtarea lumii acesteia de viețuirea creştină cea adevărată. Apoi, cu bucurie pentru toți cei care, deşi copleşiți de griji, nu au uitat şi nu au renunțat să prăznuiască în duh şi în adevăr Crăciunul ca pe Sărbătoarea începutului mântuirii noastre. Este nevoie astăzi, mai mult decât oricând, să înțelegem adevărata dimensiune a acestor sărbători, pentru a putea să deosebim ceea ce ne este de folos din noianul de oferte tot mai frumos ambalate în superficialitate; este nevoie să înțelegem că, fără miezul teologic, duhovnicesc, toate aceste momente înălțătoare îşi pierd sensul şi rostul, limitându-se la simpla dimensiune socială a evenimentului, fără vreo încărcătură

spirituală. Mai putem vorbi însă despre învățătura de credință a Bisericii într-o societate care își declară tot mai ferm necredința? Își mai au rostul cuvintele noastre în condițiile în care cei dispuși să le asculte sunt tot mai puțini? Cu siguranță, da, pentru că aceasta este misiunea Bisericii. Mulți au auzit cuvântul Evangheliei, însă puțini l-au înțeles. Mulți au admirat învățătura creștină de credință, însă prea puțini au urmat-o cu adevărat. Datori suntem însă, dincolo de ospitalitatea sau vrăjmășia lumii, să-l propovăduim pe Hristos Domnul, Dumnezeu Cuvântul întrupat pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire.

Preacucernici și Preacuvioși părinți,
drept-măritori creștini,

Cum ne este prezentat astăzi Crăciunul? Se vorbește despre „magia" acestuia, despre mese îmbelșugate, dar și despre leacuri miraculoase împotriva îmbuibării sărbătorești, despre cadouri atent alese, care să corespundă celor mai ridicate exigențe, despre petreceri ample și despre acțiuni filantropice cu mare impact social, despre Moș Crăciun perfect adaptat nevoii de consum a copiilor, dar și ecologist convins. Ar fi însă greșit să respingem și să condamnăm această imagine nouă a Crăciunului? Dincolo de superficialitatea insistent promovată, rămâne aceeași bucurie a copiilor care știu că sub brad vor găsi cadoul dorit, persistă aceeași veselie molcomă a familiei adunate în jurul mesei, glasul colindătorilor nu a amuțit, iar sunetul clopotelor de la biserică răsună încă. Nu-i nimic nelalocul lui în toată această imagine, pentru că sărbătoarea, indiferent de timp sau de loc, înseamnă bucurie și liniște, pace și bună-rânduială.

Este adevărat că astăzi ne este oferită cu insistență „magia Sărbătorilor de iarnă", însă, în spatele acestei imagini, avem taina Întrupării Cuvântului. Pentru creștini, Crăciunul nu este magic, pentru că magia presupune înșelare, ci taină ce se confirmă,

dincolo de capacitatea noastră de înțelegere. Că Hristos se naşte nu este o ipoteză, ci un fapt real, ce marchează până astăzi istoria. Dumnezeu Cuvântul, Cel prin care toate au luat ființă, se face om, pentru ca omul să-şi regăsească strălucirea cea dintâi a chipului dumnezeiesc, pierdută prin neascultare şi păcat. Dumnezeu se împărtăşeşte, se face dar omului, pentru ca omul să lase în urmă tristețea părăsirii şi să se bucure din nou, împreună cu Părintele său ceresc. Iată, dar, de unde vine tradiția darurilor pe care le facem în ziua aceasta minunată. Dăruim, pentru că Dumnezeu Însuşi ni se dăruieşte, şi ne bucurăm, pentru că Hristos se bucură pentru tot ce-L primeşte în casa şi în inima sa.

Suntem astăzi invitați la mese festive, atent organizate, bine chivernisite cu bucate dintre cele mai alese. Ne bucurăm de toată această bogăție şi socotim că numai astfel putem simți cu adevărat „spiritul sărbătorilor". În fapt, Naşterea Domnului este cea mai importantă invitație la praznic. Gazdă ne este Maica Domnului, oaspetele este Dumnezeu Însuşi – Cuvântul ce se întrupează, Tatăl ce îngăduie pogorârea Fiului în mijlocul neamului omenesc şi Duhul Sfânt ce sfințeşte şi pecetluieşte această unire tainică între Dumnezeu şi om. Locul întâlnirii nu poate fi altul decât Betleemul – Casa pâinii, iar invitată este lumea întreagă: cerul şi pământul, îngerii, păstorii ca urmaşi ai lui Avraam, păstorul cel dintâi şi părintele celor credincioşi, regii – magi din Răsărit, care aduc în dar nu doar aurul, smirna şi tămâia, ci şi propria cunoştință şi dorință de cunoaştere. Priviți icoana Naşterii Domnului! Nu vedeți, oare, laolaltă adunate în jurul peşterii în care Maica Preacurată îl naşte pe Hristos, pe cele cereşti şi pe cele pământeşti, simplitatea şi bogăția, slava şi smerenia? Iată dar, adevăratul sens al meselor sărbătoreşti de astăzi. Începutul mesei de praznic îl reprezintă împărtăşirea cu trupul şi sângele Domnului, la Sfânta Liturghie, după ce ne-am pregătit şi ne-am curățit în răstimpul Postului Crăciunului.

Bucatele sunt alese pentru că ele sunt însoțite de rugăciune, de binecuvântare şi de adunarea familiei în jurul mesei, cu pace şi cu bucurie.

Nu putem uita de cadouri, căci ce ar fi, oare, Crăciunul fără aşteptarea înfrigurată a darurilor aşezate sub brad? Ceea ce astăzi îmbrăcăm în poleială strălucitoare, cândva a fost îmbrăcat în slavă adevărată. Dumnezeu este cel ce ni se împărtăşeşte, iar acesta este cel dintâi şi cel mai de preț dar. Asemenea, aurul, smirna şi tămâia nu au nevoie de învelişuri strălucitoare, ci strălucesc prin ele însele şi prin înțelesul pe care îl au pentru noi, cei ce credem. De fapt, frumusețea darului aceasta este: să transmitem nu doar un obiect, ci mai ales un mesaj, un sens care să împlinească şi să bucure. În tradiția creştină, Cel ce împărtăşeşte aceste daruri este Hristos, împreună cu Sfinții Săi. Moş Crăciun, din tradițiile populare, nu este altcineva decât dragostea dumnezeiască întrupată, ce nu conteneşte să se reverse peste lumea întreagă. Darul său cel mai de preț este bucuria, pe care o sădeşte în sufletul fiecărui om, copil sau adult, bucurie ce-l însoțeşte la această masă mare a sărbătorii.

Mai mult decât orice altă temă, acum, în pragul Sărbătorii Naşterii Domnului, ni se vorbeşte despre speranță, oferindu-ni-se tot felul de soluții: speranța de a fi mai buni, mai inteligenți, mai responsabili, mai iubitori. Lista este atât de lungă, încât ne-ar fi cu neputință să o redăm în totalitate. De unde această dorință? De unde această năzuință de mai bine? Ea este sădită în noi dintru început. Suntem chipuri ale lui Dumnezeu chemate să ajungem la asemănarea cu El. Căzuți fiind, aşteptăm momentul ridicării. În întuneric umblând întrevedem nădejdea răscumpărării. Împreună fiind cu Hristos în lumea aceasta, aşteptăm viața veacului ce va să vină cu slavă. Sărbătoarea Crăciunului este, aşadar, sărbătoarea speranței, icoană a realității duhovniceşti sădite în noi, care răzbate încă în lumea de astăzi,

prin toate aceste năzuințe de mai bine pe care le afirmăm în această perioadă.

Acesta este, în fapt, modul în care învățătura Bisericii lucrează în sufletele oamenilor, total diferit de orice sistem filozofic sau etic. Izvorul său este descoperirea dumnezeiască, iar chipul în care se face cunoscută este acela al înțelepciunii omeneşti luminate de harul Duhului Sfânt. De aceea, Sfinții Părinți învață că nu este cu putință a teologhisi fără lucrarea Duhului şi simțirea prezenței harului dumnezeiesc[1]. În ceea ce priveşte taina Naşterii Domnului, aceasta trebuie înțeleasă nu doar cu puterea minții, ci mai ales cu simțirea cea dumnezeiască a inimii încălzite de focul dumnezeiesc. Întruparea Cuvântului vădeşte dragostea de necuprins a lui Dumnezeu pentru noi (cf. In. 3: 16), dar şi icoana omenității desăvârşite în persoana Maicii Domnului. Sfântul Grigorie Palama spune că „ea n-a mijlocit doar între două neamuri alese – seminția evreilor şi aceea a creştinilor – ci, stând între Dumnezeu şi neamul omenesc, pe Dumnezeu l-a făcut fiu al omului, iar pe oameni i-a făcut fii ai lui Dumnezeu"[2]. Tot el adaugă, mai apoi, că prin naşterea minunată a Cuvântului, Maica Domnului devine împărătească a lumii, ca una ce împărtăşeşte deplin firea omenească Celui prin care *toate s-au făcut* (Ioan 1: 3)[3]. Astfel putem înțelege chipul de lumină pe care praznicul Naşterii Domnului îl aşterne asupra întregii lumi. Pe de o parte ni se descoperă deplin lumina dragostei dumnezeieşti, iar pe de altă parte primim dragostea Mamei, a Maicii Preacurate, prin care neamul omenesc întreg

1 Cf. Sf. Simeon Noul Teolog¸ *Al doilea discurs teologic,* în: *Scrieri I,* traducere diac. Ioan I. Ică Jr., Deisis Sibiu, 1998, pp. 91 – 92.

2 Sf. Grigorie Palama, *Cuvânt despre intrarea în Sfânta Sfintelor şi despre viața deiformă aici a Atotpreacuratei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarea şi Pururea – Fecioara Maria 6,* în: *Scrieri II,* traducere diac. Ioan I. Ică Jr., Deisis, Sibiu, 2005, p. 177.

3 Sf. Grigorie Palama, *Cuvânt despre intrarea în Sfânta Sfintelor,* p. 177.

răspunde cu dragoste şi ascultare desăvârşită la chemarea iubirii dumnezeieşti. În cugetarea Dumnezeieştii Scripturi şi a Sfinţilor Părinţi, Hristos este Adam cel Nou, după cum Maria este noua Eva. Sfântul Simeon Noul Teolog ne învaţă că „precum la plăsmuirea de odinioară a strămoaşei noastre Eva, Dumnezeu a luat coasta însufleţită a lui Adam şi a zidit-o pe aceasta în femeie, în acelaşi mod luând şi din sfânta Născătoare de Dumnezeu şi Pururea-Fecioara Maria un trup însufleţit în chip de dospitură şi de mică pârgă a frământăturii firii noastre, adică suflet şi trup, Plăsmuitorul şi Ziditorul Dumnezeu a unit-o cu dumnezeirea Sa cea necuprinsă şi neapropiată”[4]. Acesta este chipul iubirii adevărate, iubire ce se uneşte cu înţelepciunea şi cu purtarea de grijă. Iubirea dumnezeiască a cărei icoană este chiar Praznicul Naşterii Domnului ne învaţă şi pe noi calea iubirii responsabile, în care toate se păstrează în bună rânduială, fără ca cineva să se înalţe peste măsură şi fără ca altul să sufere renunţarea fără de voie.

Mulţi vor spune că toate acestea sunt înţelesuri ce ţin de un trecut care astăzi nu ne mai reprezintă, însă nu este aşa. Să nu vă lăsaţi amăgiţi de poleiala sărbătorii lumeşti, ci să priviţi dincolo de ea, la taina cea mare a întrupării Cuvântului şi la masa cea adevărată la care sunt poftiţi omul şi lumea toată. Asta nu înseamnă să dăm la o parte invitaţia acestui veac, ci să o primim şi să o împlinim în duh creştinesc: să primim mai întâi dumnezeieştile taine şi apoi să gustăm din bucatele praznicului, pentru ca bucuria să ne fie deplină, să împletim veselia cu vorba cea bună, petrecerea împreună cu pacea şi buna aşezare, darurile materiale cu urarea duhovnicească şi binecuvântarea. Pe toate acestea, astfel împlinindu-le, ne vom putea bucura cu adevărat de Sărbătoarea cea mare a Naşterii Domnului.

4 Sf. Simeon Noul Teolog, *Discursuri teologice I. 3,* în: *Scrieri I,* traducere diac. Ioan I. Ică Jr., Deisis Sibiu, 1998, p. 121.

Iubiți fii duhovniceşti în Hristos Domnul,

Să nu socotiți că învățătura despre adevărata dimensiune a Praznicului este fără însemnătate pentru lumea vremurile acestea tulburi pe care le trăim. După lunga perioadă de pandemie, cu toate schimbările majore pe care le-a provocat în lumea întreagă, acum ne confruntăm cu perspectiva înfricoşătoare a războiului ce se desfăşoară în apropierea hotarelor țării. Este un război între frați, un război fără altă miză decât aceea a afirmării puterii şi influenței, indiferent de costuri şi mijloace. Niciun război nu poate fi justificat religios! Nu poți spune că ridici armele împotriva propriului frate pentru a-l elibera cu forța de nişte vrăjmaşi închipuiți. Nu poți rosti rugăciuni asupra rachetelor, tancurilor sau avioanelor de luptă şi să pretinzi că astfel împlineşte voia lui Dumnezeu. Nu poți chema pe nimeni la Liturghie în condițiile în care mii de oameni, chiar propriii tăi credincioşi sunt nevoiți să ia drumul pribegiilor pentru a se salva din calea bombardamentelor.

Războiul în numele credinței este o anomalie, iar istoria demonstrează cu prisosință acest lucru. Indiferent de rațiunile pentru care este pornit, el aduce cu sine distrugere şi moarte, durere şi lipsuri, iar, mai presus de toate, multă ură. În astfel de momente, noi, românii, am răspuns cu solidaritate necondiționată, fără a ține seamă de neînțelegerile existente între noi şi poporul ucrainean. Aceasta este, de altfel, atitudinea creştinească pe care fiecare dintre noi se cuvine să o arătăm în asemenea situații. Dincolo de acest sprijin pe care l-am oferit şi continuăm să-l oferim, este dificil să umplem golul din sufletele celor pribegi, ce au lăsat în urmă soți şi tați care să lupte, cămine şi gospodării, prieteni şi o viață pe care nicicând nu o vedeau tulburată de astfel de primejdii.

Nu doar războiul văzut a umbrit cursul acestui an ce se pregăteşte să se încheie. Imaginea Bisericii a fost tot mai insistent umbrită, lucrarea slujitorilor săi pusă sub semnul întrebării, marile evenimente bisericeşti judecate cu măsura consumismului şi a ignoranței. A devenit o veritabilă modă în a critica mai mult sau mai puțin cu rost tot ceea ce înseamnă viață şi sentiment religios, totul în numele unei aşa zise libertăți de exprimare şi al unei pretinse eliberări de sub jugul „mentalității medievale". Din păcate, vremuri noi, însă obiceiuri vechi!

Iubiții mei,

În fața unor asemenea provocări, nu răspunsul cu aceeaşi măsură este soluția. Niciodată, în asemenea dispute, nu s-a obținut ceva prin ceartă şi dialog acid. Sigur că nu putem tăcea şi nu putem îngădui ca tot ceea ce reprezintă esența noastră creştină să fie batjocorit. De vom răspunde pe acelaşi ton, vom fi tratați ca unii ce am intrat în hora aceasta a urii. Dimpotrivă, de vom tăcea, atitudinea noastră va fi înțeleasă ca un semn de slăbiciune şi vom fi tot mai mult ponegriți şi înjosiți, mizându-se pe lipsa noastră de reacție. Ce este, atunci, de făcut? Mai întâi, primenirea noastră, ca mărturisitori şi trăitori ai credinței creştine. Acest prin pas presupune, mai întâi, cunoaşterea învățăturii de credință şi înțelegerea ei, apoi organizarea vieții, urmând poruncile Evangheliei. Este nevoie de preoți de foc şi de credincioşi, care să le fie alături, deopotrivă mărturisitori şi bine ancorați în realitățile vieții cotidiene. Compromisul, laşitatea, lipsa de reacție, ignoranța trebuie să dispară, pentru a putea supraviețui într-o societate tot mai puțin dispusă să accepte şi să asume valorile creştine autentice.

Să nu cădem însă în ispita măririi de sine. Lupta aceasta este una grea şi de durată, iar noi suntem încă la început. Mijloacele de comunicare ne sunt la îndemână, însă nu de sprijinul lor avem nevoie. Biserica nu se poate muta pe platformele de socializare,

iar mărturisirea autentică nu se face printr-un like neutru. Predica este predică doar înaintea comunității vii, nu virtuale, iar povățuirea duhovnicească nu poate fi măsurată cu niciuna dintre măsurile rating-ului modern. Roadele slujirii se văd în timp, lucrează tainic, nu ies ostentativ în față, nu-şi strigă cu stridență prezența, ci răsar la bună vreme în sufletul credinciosului şi în sufletul comunității Bisericii, nu suferă de uscăciune, pentru că sunt udate de roua Duhului şi nu sunt înăbuşite de neghină, pentru că Semănătorul îşi împlineşte cu desăvârşire lucrarea Sa.

Anul acesta, în cuprinsul întregii Patriarhii, s-a făcut aducere aminte despre părinții isihaşti şi despre rugăciunea lor neîncetată. Isihast este cel ce doreşte să viețuiască în linişte, închinându-şi viața rugăciunii, însă această stare nu este una de izolare, ci una de maximă deschidere. Astfel, cel ce doreşte să viețuiască în liniște şi singurătate, altfel spus, monahul, se deschide către lumea întreagă, rugându-se pentru ea. Călugărul nu respinge lumea, ci lucrurile nefolositoare ale acesteia. Nu este cel ce se rupe de societate, ci acela care înțelege societatea la adevărata ei dimensiune, de comuniune a persoanelor care, rămânând fiecare dintre ele distincte, se unesc în duhul aceleiaşi credințe şi al aceleiaşi viețuiri. Monahul este cel ce înfățişează lumea ca icoană a Bisericii, ca loc, ca spațiu în care nu stăpâneşte duhul vrăjmaşului, ci duhul rugăciunii şi al bunei-rânduieli. Rolul lor, în lucrarea mărturisitoare de astăzi, este esențial în condițiile în care nu le vom tulbura nici rugăciunea, ci petrecerea vieții cu răutățile, risipirile şi interesele noastre mărunte.

Pe mulți dintre dascălii rugăciunii îi cunoaştem doar după nume, fără a şti însă prea multe despre viața şi petrecerea lor. Sfinți precum Grigorie Palama, Grigorie Sinaitul, Simeon Noul Teolog ne rămân încă necunoscuți, astfel că hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Române de a le închina acest an este cât se poate de bine venită. Nu putem înainta fără modele autentice, iar sfinții

isihaşti ne sunt dascălii cei mai iscusiți pe calea rugăciunii. Ei nu aparțin unor veacuri demult apuse, ci reprezintă o adevărată familie duhovnicească, ce continuă să dăinuie până astăzi. Sfinții Paisie de la Neamț, Calinic de la Cernica, Vasile de la Poiana Mărului sunt cuvioşi părinți apropiați de noi, prin neam şi limbă, ce au fost mari rugători şi mărturisitori. Nu cu multă vreme în urmă, au fost dezgropate osemintele Cuviosului Dionisie Ignat, părinte român, viețuitor la Sfântul Munte Athos, duhovnic încercat şi om al rugăciunii, pe care am avut duhovnicească bucurie de a-l cunoaşte şi de a primi povățuire de la Preacuvioşia Sa. Toți aceşti cuvioşi părinți ne sunt asemeni unor faruri călăuzitoare în furtună. Ei ne pot arăta nu doar direcția ce trebuie urmată, ci ne pot oferi şi toiagul îndrumării duhovniceşti, pentru ca drumul să ne fie cu folos.

Iubiți credincioşi,

Vom încheia cuvântul nostru, aducându-vă aminte de propovăduirea Sfântului Apostol Pavel: ,,dacă Hristos este pentru noi, cine ne va sta împotrivă?" (Romani 8:51). Îndrăzniți, fraților, şi nu vă pierdeți nădejdea în dumnezeiască purtare de grijă! Sigur că noi, oamenii suntem sub vremuri, însă tot noi avem putința de a le depăşi. Creştini fiind, mărturisim viața cea veşnică, împreună cu Dumnezeu şi cu Sfinții Săi. În Biserică aflându-ne, cunoaştem roada deplină a Duhului şi nu roadele mărunte ale veacului. La rugăciune stând, vom simți preaplinul iubirii dumnezeieşti şi nu dragostea părelnică a înşelătorului. Rugăți-vă pentru noi, fraților, încredințați fiind că şi Noi, pe când ne va îngădui Dumnezeu – Părintele cel Milostiv, vă vom purta în gândul şi rugăciunea noastră!

Aceste gânduri şi îndemnuri punându-vi-le la inimă, cu părintească dragoste Vă doresc să prăznuiți plini de har Sfintele

Sărbători ale Naşterii Domnului, Anului Nou şi Bobotezei cu pace, sănătate şi alese bucurii, potrivit datinii străbune.

Împărtăşindu-Vă părintească binecuvântare, rog pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Domnul vieții şi al păcii, să Vă dăruiască toate cele de folos, bucurându-Vă de aceste sărbători întru mulți ani!

Al Vostru părinte duhovnicesc, de tot binele voitor
şi pururea către Domnul fierbinte rugător,

†AMBROZIE

EPISCOPUL GIURGIULUI

Vă doresc tuturor
sfintele sărbători ale Nașterii Domnului,
Anului Nou în bucurie cu pace, în sănătate
și alte bucurii, potrivit datinilor străbune.
Rugăm pe Mântuitorul nostru
Iisus Hristos, Domnul vieții și al Păcii,
să vă dăruiască toate cele de folos,
bucurându-vă de aceste sărbători.
Încă mulți și fericiți ani!

Cu aleasă prețuire,
† Ambrozie
Episcopul Giurgiului
Nașterea Domnului – 2022

Dată în reşedinţa Noastră Episcopală din Giurgiu la Praznicul Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, în anul mântuirii 2022

© 2022 Episcopia Giurgiului

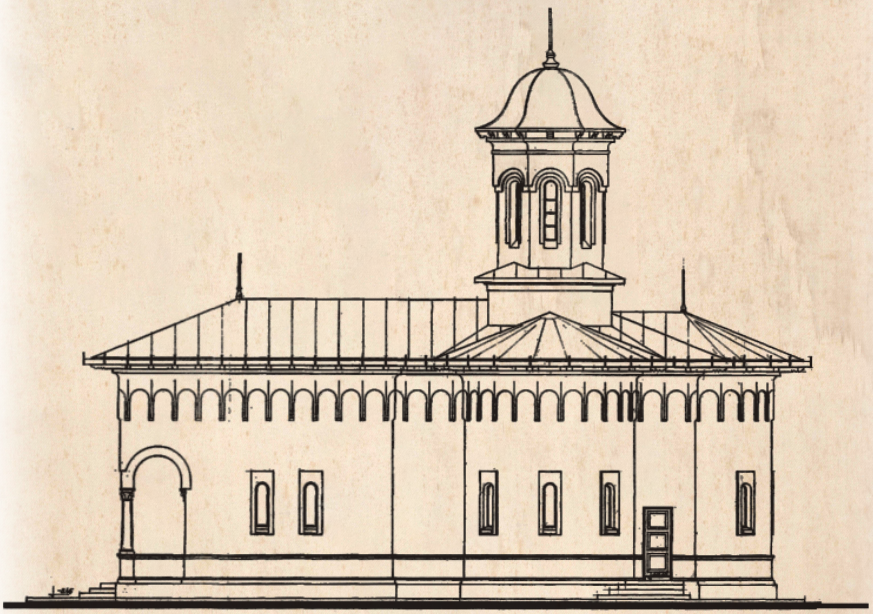

Biserica Schitului Varlaam

Loc. Varlaam, Com. Adunații Copăceni, Jud. Giurgiu

e-mail: centrulvarlaam@gmail.com

Cont: IBAN RO21INGB0000999909148118
CUI: 41015157